

Architectuurcentrum Twente

'Nico Zantinge, Twents architect' is een project georganiseerd door Architectuurcentrum Twente en bestaat uit een expositie in het Rijksmuseum Twente (van 8 oktober 2005 t/m 15 januari 2006), een dvd en een fietsroute.

Colofon

Tekst en fotografie fietsroute: Architectuurcentrum Twente, Enschede
© 2005 Architectuurcentrum Twente, Deurningerstraat 6, 7514 BH Enschede.
www.architectuurcentrumtwente.nl

Het project 'Nico Zantinge, Twents architect' werd mede mogelijk dankzij bijdragen van Provincie Overijssel, Stimuleringsfonds voor Architectuur, Gemeente Enschede, stichting VSBfonds en Prins Bernhard Cultuurfonds.

woonhuis 6 Vaarwerkhorst 31 (foto 9)

Woonhuis type drive-in, oorspronkelijke staat. Het ontwerp van deze woning is een uitwerking van het thema wat bij de woning aan de Vaarwerkhorst 19 zichtbaar is. De woning ligt als een zelfstandig element onder de kap. In dit ontwerp zijn het twee kappen met dakpannen, verschoven van elkaar, waaronder de woning is vormgegeven. Naar rechts kijkend, naar de Vaarwerkhorst 35, is het contrast met een ontwerp van gevels en kap als één monoliet geheel, goed zichtbaar.

17

woonhuis 7 Vaarwerkhorst 35 (foto 10)

Woonhuis waarschijnlijk in oorspronkelijke staat. De detaillering van de dakrand is afwijkend van de kenmerkende dakrandaansluiting van de dakpan op het metselwerk. Bijna alle ontwerpen hebben een beige gele baksteen met een natuurlijke rode kleur dakpan. Deze dakpan, vaak een Romaanse pan, ligt in de specie op het metselwerk. Dit leidt, afhankelijk van de uitvoering, tot een niet geheel waterdicht detail. Bij deze woning is dit detail niet aanwezig. Het Spartaanse detail zoals Zantinge het ontwerpt is hier vervangen door een traditionelere dakrand met een boeideel.

18

woonhuis 8 hoek Hofstedeweg/Wooldrikshoekweg (foto 16)

Doopsgezinde gemeente en dertien eengezinswoningen. Strakke vormen opgetrokken in witte steen. De woningen rond het gemeenschapshuis vormen samen met de verlaagde parkeerplaats een eigen ruimte met een eigen karakter. Ondanks de strakke vormgeving en het ontbreken van de voor Zantinge karakteristieke kappen, zijn er wel degelijk herkenbare elementen. Zoals de kleine in reeks geplaatste ramen in de gevel. Deze van origine houten kozijnen waren zwart geschilderd. De te openen ramen hadden de typische bruin-oranje kleur, welke we vaker tegen komen in de woonhuizen van Zantinge. Van oorsprong was deze reeks ook in het gemeenschapshuis aanwezig. Een ander herkenbaar element zijn de hemelwaterafvoeren links en recht van de hoofdentree. Hij gaf het metselwerk schuine hoeken als verdwijnpunt voor de regenpijpen. Hier lijkt Zantinge even de lijnen van de strakke vormgeving los laten om toe te geven aan zijn grote passie.

woonhuis 9 Heutinkstraat 12-14 (foto 19)

Oorspronkelijk een slagerij met twee bovenwoningen. Het gebouw is opgetrokken in gewapend beton, van origine onbeschilderd, dus beton dat ruig in het zicht was, terwijl in de gevel enkele vlakken met felle kleuren waren aangebracht. Zeker gezien de periode, 1968-1969, mag dit een opvallend gebouw genoemd worden. Voor Enschede was het nieuw, dat een huis uit ruw beton werd opgetrokken, zeker in combinatie met de ronde vormen. De speels gebogen vormen, die vooral de zeer grote en onderling verschillende balkons aan het gebouw karakter geven, vallen op. De ronde contouren van de balkons werden oorspronkelijk voortgezet in een rondlopende etalage die de winkel een open karakter geeft. Dit werd nog versterkt door de klanten vrij zicht te bieden op een open werkruimte van de oorspronkelijke slagerij.

19

de Zantinge-fietsroute door Enschede

ca 25 km

Fietsroute langs woningen van Nico Zantinge, Twents architect

woonhuis 1 Zamenhoflaan 70 (foto 2)

Woonhuis in oorspronkelijke staat. De tuinmuur begeleidt de bezoeker vanaf het trottoir naar de entree. Bijzonder detaillering bij de schoorsteen. De schoorsteen is een onderdeel in het ontwerp waar Zantinge veel aandacht aan heeft besteed. De schoorsteen is niet het enige onderdeel waaraan Zantinge aandacht voor heeft. Ook de plek onder de schoorsteen, de openhaard, is een onderdeel waarbij Zantinge probeert de woning een eigen karakter te geven. Dit leidt vaak tot een bijzondere plek in de woning.

13

woonhuis 2 Horstlindelaan 185 (foto 3)

Woonhuis in originele staat met mede ontworpen tuinmuren. De garage is later aangebouwd. Ook bij deze woning geldt dat er bijzondere aandacht is besteed aan de schoorsteen. De ronde sparing horizontaal door de schoorsteen zorgt dat er trek ontstaat en er afzuiging van de ondergelegen openhaard is. Verdere bijzonderheden zijn het toiletraam naast de voordeur en de ronde ramen. De ronde ramen komen vooral voor in de latere werken van Zantinge. De drie lichtkoepels in het dakvlak zijn later aangebracht. Dit om licht achter in de woning te krijgen.

14

woonhuis 3 Vaarwerkhorst 7 (foto 6)

Woonhuis in originele staat. Bij deze woning is de schoorsteen als elementair object in het ontwerp gebruikt. De schoorsteen is als een kasteeltoren vormgegeven. De beëindiging van de schoorsteen is in de vorm van een kanteel uitgewerkt.

15

woonhuis 4 Vaarwerkhorst 17 (foto 7)

Woonhuis type drive-in woning, oorspronkelijk in betonsteen, later wit geschilderd. Drive-in houdt in dat de parkeergelegenheid in een onder de woning gelegen garage is gerealiseerd. De garage ligt een halve verdieping onder de grond. Hierdoor komt de begane grond een halve verdieping boven het omliggend terrein te liggen. Bij deze woning komt het dak los van de ondergelegen woning te liggen. Dit ontstaat door een fors dakoverstek. In het werk van Nico Zantinge is dit een periode waarbij in de ontwerpen van de woningen de leefruimten los komen te liggen van de kappen. Dit in afwijking voor het zo kenmerkende in het werk van Zantinge waarbij de gevels van de woning één geheel vormen met de kap. De woning uit zich als een massief blok van metselwerk en dakpannen. Ook bij deze woning begeleiden muren de entree voor zowel het voertuig als de persoon vanaf de wegwand naar de woning.

woonhuis 5 Vaarwerkhorst 19 (foto 8)

Woonhuis in metselwerk, later wit geschilderd, oorspronkelijk conform schoorsteen. Ook hier heeft de schoorsteen een horizontaal gat welk zorgt voor de trek van de schoorsteen. De aandacht in het ontwerp van deze woning ligt op het punt waar men de woning benadert. Het portaal bij de voordeur is vormgegeven door een erboven gelegen balkon, uitgewerkt in metselwerk. Dit balkon wordt ondersteund door een metselwerk kolom. Deze kolom is dusdanig gedetailleerd dat er een denkbeeldige diagonaal te trekken is vanaf de openbare weg naar de entree van de woning. Zo wordt de positie van de woning ten opzichte van de Vaarwerkhorst aangezet.

16

Routebeschrijving

De route is niet bewegwijzerd. U hebt de beschrijving en de kaart dus nodig om de route te volgen. De route is in steekwoorden beschreven. In de routebeschrijving worden afkortingen gebruikt:

LA linksaf **RA** rechtsaf

Start van de route: Rijksmuseum Twenthe, Lasondersingel 129/131, Enschede

Station Enschede, Stationsplein 33, Enschede

Fietsverhuur fietsverhuurrijwielshop Enschede, Stationsplein 33, tel. 053 432 27 92

Bij vertrek vanaf **station Enschede** alwaar fietsen te huur zijn. Fiets in oostelijke richting over Stationsplein. Ga **LA** over spoorbaan, **RA Molenstraat**. **LA Visserijstraat**. **LA H.B. Blijdensteinlaan** (foto 1), deze laan volgen. Huisnummer 22-24 is een woning waar de gevels door Zantinge tegen een bestaand woonhuis zijn geplaatst. Bij het kruisen van de **Lasondersingel** arriveert u bij het Rijksmuseum Twenthe. Vanaf hier kan de fietsroute gevolgd worden.

- 1 De route begint bij het **Rijksmuseum Twenthe**, Lasondersingel 129/131.
- 2 Vanuit het museum de **H.B. Blijdensteinlaan** in, meteen **LA** over de **Museumlaan** (geen straatnaambord aanwezig en deze laan staat niet aangegeven als fietspad).
- 3 U fietst nu door Roombeek. Deze Museumlaan komt uit op de **Roomweg**. (voor u ziet u het 'Balengebouw')
- 4 Bij de Roomweg aangekomen **LA**.
- 5 Roomweg uitfietsen tot stoplichten, hier komt u op de **Deurningerstraat** en schuin oversteken (langs Chinees restaurant 'de Pauw').
- 6 U fietst nu op de **Drienerweg**.
- 7 Deze uitfietsen en bij het Stedelijk Lyceum gaat u rechtsaf **RA Mozartlaan**.
- 8 Bij kruising met **Zamenhoflaan LA**, volg de weg met een bocht naar rechts en aan uw rechterhand vindt u nr. 70 zie **woonhuis 1** (foto 2).
- 9 U vervolgt de Zamenhoflaan. Bij de vijfprong **RA**, de **Horstlindelaan** in, het eerste huis aan de rechterkant is nr. 185 zie **woonhuis 2** (foto 3).
- 10 Fiets de Horstlindelaan uit tot u bij de **Deurningerstraat** komt, deze oversteken en de **Vanekerstraat** volgen.
- 11 De weg buigt naar rechts af en heet nu **Waalstraat**.
- 12 In de volgende bocht **RA**, dit is de **Ijsselstraat**, deze volgen.
- 13 Bij de kruising met de **Lijsterstraat LA**.
- 14 Fiets deze helemaal uit en steek de **Voortsweg** over en volg nu de **Voortsmansweg** tot aan de Oldenzaalsestraat.
- 15 Steek de **Oldenzaalsestraat** over en **LA**.
- 16 Neem de eerste straat rechts, de **Stokhorstlaan**.
- 17 Ga de eerste straat rechts, de **Noord Esmarkerrondweg**, aan de rechterkant bevindt zich verborgen achter groen nr. 128 (foto 4), let op: dit is privé terrein.
- 18 Blijf de Noord Esmarkerrondweg volgen en sla bij de eerste kruising **RA**, dit is de **Winkelhorst**, sla gelijk weer **RA** en volg de **Elsmaathorst** (foto 5), hier bevinden zich talrijke woonhuizen van Zantinge en daar vindt u o.a. huis Sachse. Dit woonhuis is opgenomen in de expositie in het Rijksmuseum Twenthe.
- 19 Volg deze weg naar beneden en sla bij het bordje doodlopende weg, linksaf.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

- 20 Steek de **Winkelhorst** over en fiets nu de **Groenlandhorst** in. Volg deze Groenlandhorst en u komt weer op de **Winkelhorst** uit, sla hier rechtsaf, terug naar de **Noord Esmarkerrondweg**.
- 21 Steek deze over en fiets de **Twickellaan** in en ga de eerste weg rechts de **Heeckerenlaan** in, bij het bord doodlopende weg de **Backenhagenlaan** infietsen, na het paaltje ziet u links de achterzijde van **woonhuis 3** (foto 6).
- 22 Sla linksaf de **Vaarwerkhorst** in, in het eerste hoefje links, ziet u de voorkant van **woonhuis 3**, op nr. 7 en keer terug naar de hoofdstraat (Vaarwerkhorst).
- 23 Vervolg de weg linksaf, op nr. 17 vind u **woonhuis 4** (foto 7) en op nr. 19 **woonhuis 5** (foto 8).
- 24 Volg de Vaarwerkhorst. Linksaf naar **woonhuis 6** (foto 9) op nr. 31 en **woonhuis 7** (foto 10) op nr. 35.
- 25 Volg de Vaarwerkhorst linksaf. Op nr. 43 vindt u woonhuis Coppes, welke is opgenomen in de expositie in het Rijksmuseum Twenthe (foto 11). En op nr. 53 vindt u nog een woonhuis (foto 12).
- 26 Volg de Vaarwerkhorst linksaf, op nr. 62 (foto 13) vindt u een woonhuis van de hand van Zantinge en op nr. 65 staat de volgende woning van Zantinge (foto 14).
- 27 Volg de Vaarwerkhorst deze buigt nu naar rechts, aan het einde van de straat bevindt zich aan de rechterkant op nr. 1 (foto 15) nog een woonhuis.
- 28 U bent weer terug bij de **Noord Esmarkerrondweg**, steek deze over en vervolg de route richting het zuiden, **LA**.
- 29 Deze weg volgt u enige tijd, tot u bij het stoplicht met de **Gronausestraat** komt.
- 30 Deze steekt u over en neemt de eerste weg rechts, de **Hofstedeweg**.
- 31 Deze volgt u en op nr. 184 tot nr. 138 vindt u een serie woonhuizen en de Doopsgezinde Gemeente. Dit is **woonhuis 8** (foto 16).
- 32 Vervolgens slaat u linksaf de **Wooldrikshoekweg** in en neemt u de eerste weg rechts, de **Tegelerweg**.
- 33 Volg deze weg en buig met de weg mee naar links, vervolgens gaat u links op het kruispunt de **Heutinkstraat** in.
- 34 Aan het eind van de Heutinkstraat volgt u de weg naar rechts, de **Estafettestraat**.
- 35 Na de bocht komt u in de **Toernooistraat**, waar zich aan de linkerzijde van de weg een aantal woonhuizen bevinden. In de expositie is een woonhuis opgenomen uit deze straat (foto 17). Verder in de Toernooistraat (tweede gedeelte) vindt u eveneens bungalows van Zantinge (foto 18).
- 36 Aan het einde van de Toernooistraat gaat u rechtsaf en neemt de eerste weg links, de **Van Deinselaan**.
- 37 Neem de tweede straat rechts, de **Padangstraat** en volg deze tot u bij de **Hogelandsingel** komt.
- 38 Hier gaat u rechts en ter hoogte van de kerk, linksaf de **Heutinkstraat** in.
- 39 Links bevindt zich tegenwoordig modehuis Ten Voorde op nr. 12-14, vroeger was dit slagerij Pauwe. Dit wordt beschreven als **woonhuis 9** (foto 19).
- 40 Volg de weg en sla rechtsaf richting de **Boulevard 1945** en steek deze over, u komt nu in de **C.F. Klaarstraat**.
- 41 Aan het eind van deze weg **LA Espoortstraat**, daarna **LA De Klomp**. Volg deze tot de stoplichten en fiets rechtsaf de **Oldenzaalsestraat**.
- 42 Fiets door tot over het spoor en sla bij de stoplichten **LA** de **Molenstraat** in.
- 43 Volg de Molenstraat tot u bij het **Station** komt. Dit is het einde van de route.